

Työelämän tutkimuskeskuksen tutkimusstrategia

Työelämän tutkimuskeskus on alalla johtava suomalainen yhteiskuntatieteellinen työelämän tutkimuksen, yliopistotason koulutuksen ja kehittämisen toimija. Keskukseen on koottu kaikki yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikössä tehtävä työelämän tutkimus. Johtoteemana tutkimuksessa on kestävä työelämän ajatus.

Tutkimuksen sisältö

Keskuksen tutkimustoimintaa ohjaa kestävä työelämän ajatus. Keskus harjoittaa tieteellisesti korkeatasoista monitieteistä työelämän tutkimusta. Tieteelliseen pätevyyteen yhdistyy kyky tunnistaa yhteiskunnallisesti tärkeitä tiedon tarpeita ja toteuttaa niitä palvelevaa tutkimusta.

Pärjääminen maailmantaloudessa vaatii sekä yhteiskunnilta että työelämän organisaatioilta uudenlaisia toimintatapoja. Haasteena on, miten synnytetään ja ylläpidetään taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävää toimintaa. Keskukseen tutkimuksen pohjavirtana on ajatus, että yleinen hyvinvointi yhteiskunnassa vaatii talouden kestävyttä, joka puolestaan vaatii erityistä huomiota oppimiseen, innovaatioon, hyvinvointiin sekä inhimilliseen ja sosiaaliseen kasvuun.

Sisällöllisesti tutkimus toteutetaan määriteltujen tutkimuslinjojen kautta. Keskus kehittää suunnitelmallisesti ja pitkäjänteisesti tutkimuslinjoja siten, että tieteellisen pätevyyden ja osaamisen jatkuva kertyminen mahdollistuu. Keskukseen monitieteinen perusta antaa edellytykset tarkastella työelämän ilmiötä yksilön, ryhmien, yhteisöjen ja koko yhteiskunnan näkökulmasta samoin kuin työelämän kehityksen kannalta moninaisten sidosryhmien näkökulmasta. Sovellettavat tutkimusmenetelmät ja -asetelmat kattavat sekä poikkileikkaus- että pitkittäistarkastelut. Tutkimusaineistoina hyödynnetään muun muassa kansallisia ja kansainvälisiä survey- ja rekisteriaineistoja ja käytetään tiedon hankinnassa myös tutkimusavusteista kehittämistä ja dialogista toimintatutkimusta, haastattelumetodeita, osallistuvaa havainnointia ja videointia.

Tutkimuslinjat ovat seuraavat:

- 1) Työ, hyvinvointi ja elämän laatu
- 2) Työelämän valtasuhteet ja sukupuoli
- 3) Työmarkkinat ja työvoiman käyttö
- 4) Työyhteisöt, muutos ja kehittäminen

Työ, hyvinvointi, elämän laatu. Tutkimusalueen teemoja ovat mm. työaikojen ja työsuhteiden muutokset ja niiden yhteydet hyvinvointiin, työn epävarmuus, työn tietoistuminen, työn ja perheen suhteet, työn laatu, työnteon paikat ja työurat. Näitä teemoja tutkitaan huomioiden sukupuolten, sukupolvien, sosiaaliryhmien ja yhteiskuntien väliset erot, samoin kuin organisaatioiden toimintatapojen ja johtamisen erot. Työelämässä koettua hyvinvointia tutkitaan yhtäältä stressin ja uupumisen ja toisaalta palautumisen viitekehyksistä.

Työelämän valtasuhteet ja sukupuoli. Sukupuoli läpäisee ja rakenteistaa työelämää ja sen muutoksia palkkatyössä, yrittäjyydessä ja palkattomassa työssä. Työelämän tutkimuskeskuksessa on vankka ja pitkäaikainen kokemus tarkastella työelämän muutoksia sukupuolinäkökulmasta käsitteellisesti ja empiirisesti. Tutkimuksessa tarkastellaan työelämän sukupuolistuneita rakenteita, työ- ja organisaatiokulttuureja, käytäntöjä ja työelämän yksilöllistymistä. Sukupuoli ymmärretään

yhteydessä muihin yhteiskunnallisiin eroihin, kuten sukupolviin, vanhemmuuteen, ammatilliseen asemaan, luokka-asemaan ja seksuaalisuuteen sekä valtasuhteisiin työelämässä.

Työmarkkinat ja työvoiman käyttö. Työmarkkinoiden tutkimusta tehdään niin rakenteiden kuin yksilötason kokemuksen näkökulmasta. Tutkimusaiheina ovat taloudellisten rakennemuutosten vaikutukset työmarkkinoihin, rakennemuutosten hallinta ja erilaisten reformien ja aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuuden arvioiminen sekä työvoiman liikkuvuuden, työvoiman käytön eri muotojen, erityisryhmien (esim. osatyökykyiset, maahanmuuttajat), työurien kehityksen, työllistymisen esteiden sitä edistävien seikkojen sekä työllisyysturvan kysymykset.

Työyhteisöjen muutos ja kehittäminen. Tutkimuslinjan puitteissa tutkitaan työyhteisöjen käytäntöjä, niiden muutoksia sekä muutosten seurauksia työnteon mielekkyyden, työelämän laadun ja oppimisvaatimusten ja –edellytysten näkökulmista. Erityisesti ollaan kiinnostuneita organisatorisista muutosprosesseista, niiden toteutuksen esteistä ja edellytyksistä sekä johdon ja henkilöstön yhteistoiminnan roolista osana kokonaisuutta. Tutkimus huomioi muutokset, joita organisaatorajoja ylittävät toimintatavat aiheuttavat työyhteisöille ja yksilöille.

Tutkimuksen vaikuttavuus

Työelämän tutkimuskeskuksen toiminnassa panostetaan sekä tieteelliseen että yhteiskunnallisen vaikuttavuuteen. Tieteellinen vaikuttavuus toteutuu korkeatasoisen julkaisutoiminnan ja tieteellisten asiantuntijatehtävien kautta. Julkaisutoiminnassa hyödynnetään monipuolisia julkaisukanavia. Sekä kansainvälisellä että kotimaisella julkaisutoiminnalla on tärkeä sija tutkimuskeskuksen tavoitteiden kannalta. Keskukseen tutkijat osallistuvat aktiivisesti tieteellisten konferenssien järjestämiseen ja tieteellisissä asiantuntijaelimissä toimimiseen. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus toteutuu monella eri tasolla. Vuorovaikutusta ylläpidetään yhteiskunnallisiin vaikuttajiin, työmarkkinaosapuoliin, alueellisiin toimijoihin, työpaikkojen henkilöstöön ja kansalaisjärjestöihin.

Resurssit

Keskukseen toiminnassa ulkopuolisista lähteistä tuleva rahoitus on keskeisen tärkeä. Rahoittajina ovat muun muassa Suomen Akatemia, Tekes, Työsuojelurahasto, eri ministeriöt ja säätiöt. Keskus osallistuu myös kansainvälisiin rahoitushakuihin esimerkiksi EU:n Horisontti 2020 ja pohjoismaisiin tutkimusohjelmahakuihin.

Keskukseen uudelleenorganisoinnin tuloksena työelämän kysymyksiin suuntautuneet opettaja-tutkijat on integroitu keskuksen toimintaan niin sanotulla kaksoisaffiliaatioperiaatteella. Järjestely tukee oppiaineiden rajojen ylittymistä ja antaa olennaisesti paremmat edellytykset yhteisrahoitettujen tutkimusten toteuttamiseen. Kulloinkin käynnissä ja suunnitteilla olevan tutkimustoiminnan sisältö säätelee tutkijarekrytointeja.

Organisointi

Keskus toteuttaa Tampereen yliopiston strategiaa, jossa keskeisellä sijalla on yliopiston tutkimustoiminnan suuntautuminen tärkeisiin ja ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ilmiöihin. Keskukseen tutkimusstrategia, joka on yhteistoiminnallisesti tuotettu ja päivitettävä asiakirja, ohjaa projektitoimintaa. Projekti on varsinainen tutkimustyön peruselementti. Keskuksessa on johtaja ja johtoryhmä. Varmistaakseen tutkimuksen hyvän laadun keskus pyrkii kokoamaan 2-3 hengen kansainvälisen neuvonantajaryhmän.

Tutkimuksen ja opetuksen suhteet

Tutkimuksen ja opetuksen keskinäistä vuorovaikutusta toteutetaan perusopetuksen, työnmaisteriohjelman ja jatkokoulutuksen puitteissa.

Verkostot ja profiloituminen

Keskus pyrkii aktiiviseen yhteistyöhön muiden yliopistojen ja tutkimuslaitosten työelämäntutkijoiden kanssa mm. yhteisten tutkimusprojektien, julkaisujen ja seminaarien järjestämisen avulla. Vuosittaiset työelämän tutkimuksen päivät, joiden organisoinnista keskus vastaa yhdessä valtakunnallisen Työelämän tutkimusyhdistyksen kanssa, ovat keskeinen verkostoitumisen väline. Keskus rakentaa kansainvälistä yhteistyötä sekä pohjoismaissa että laajemmin Euroopassa ja globaalisti mm. yhteisten tutkimushankkeiden, julkaisujen, kansainvälisten seminaarien ja tutkijaliikkuvuuden avulla.